

|                            |                                |
|----------------------------|--------------------------------|
| Súd:                       | Najvyšší súd SR                |
| Spisová značka:            | 7Cdo/259/2019                  |
| Identifikačné číslo spisu: | 8116211231                     |
| Dátum vydania rozhodnutia: | 30.03.2020                     |
| Meno a priezvisko:         | JUDr. Peter Brňák              |
| Funkcia:                   | súdca                          |
| ECLI:                      | ECLI:SK:NSSR:2020:8116211231.1 |

## UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcov 1/ E. D., bytom M., Š. XX, D. A., 2/ G. D., bytom U., V. „, XX, D. A., 3/ G. D., bytom U., V. „, XX, D. A. A., 4/ L. D., bytom U., V. „, XX, D. A., a 5/ D. D., bytom U., V. „, XX, D. A., všetkých zastúpených advokátskou kanceláriou V4 Legal, s.r.o., so sídlom v Žiline, Tvrdeho 4, IČO: 36 858 820, proti žalovaným 1/ KOOPERATIVA poisťovňa, a.s., Vienna Insurance Group, so sídlom v Bratislave, Štefanovičova 4, IČO: 00 585 441, zastúpenej JUDr. Felixom Neupauerom, advokátom so sídlom v Bratislave, Dvořákovo nábrežie 8/A, a 2/ 4PX, s.r.o., so sídlom v Bytči, Sidónie Sakalovej 1310, IČO: 36 485 586, o náhradu nemajetkovej ujmy, vedenom na Okresnom súde Prešov pod sp. zn. 16 C 18/2016, o dovolaní žalovanej proti rozsudku Krajského súdu v Prešove z 25. septembra 2018 sp. zn. 17 Co 149/2017, takto

### rozhodol:

Dovolacie konanie voči žalovanej 2/ z a s t a v u j e.

Dovolanie žalovanej 1/ o d m i e t a.

Žalobcovia majú voči žalovanej 1/ nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

### Odôvodnenie

1. Okresný súd Prešov (ďalej len „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 24. augusta 2017 č. k. 16 C 18/2016-149 v spojení s opravným uznesením z 24. augusta 2017 č. k. 16 C 18/2016-199 uložil žalovaným 1/ a 2/ (ďalej aj „žalovaní“), povinnosť spoločne a nerozdielne zaplatiť žalobkyni 1/ sumu 15 000 eur, žalobkyni 2/ sumu 25 000 eur, žalobcovi 3/ sumu 15 000 eur, žalobcovi 4/ sumu 15 000 eur a žalobcovi 5/ sumu 15 000 eur, všetko v lehote do 15 dní od právoplatnosti rozsudku. V prevyšujúcej časti žalobu zamietol a žalovaným uložil povinnosť spoločne a nerozdielne nahradiť žalobcom trovy konania v rozsahu 22 %.

1.1. Výkonaným dokazovaním mal preukázané, že 29. júla 2013 nákladné motorové vozidlo, ktoré viedol zamestnanec žalovanej 2/ povinne zmluvne poistenej u žalovanej 1/ narazilo do oproti idúceho autobusu, v ktorom sa okrem iných nachádzali aj pán C. D. (manžel žalobkyne 2/ a syn žalobkyne 1/) a jeho syn D. D. (syn žalobkyne 2/ a brat žalobcov 3/ až 5/), ktorým bola následkom zrážky spôsobená smrť. Príčinou dopravnej nehody bola technická porucha nákladného vozidla. Trestné stíhanie začaté pre

prečin usmrtenia spáchaného v jednočinnom súbehu s prečinom ublíženia na zdraví bolo príslušným okresným riaditeľstvom policajného zboru zastavené, pretože skutok nie je trestným činom a nebol dôvod na postúpenie veci. Súd prvej inštancie mal dokazovaním preukázané, že žalobcovia tvorili s C. D. a D. D. fungujúcu rodinu s dobre vyvinutými sociálnymi a citovými väzbami.

1.2. Konaním zamestnanca žalovanej 2/ došlo k výraznému zásahu do osobnostných práv žalobcov v zmysle § 11 a nasl. Občianskeho zákonníka. Súd prvej inštancie mal preukázané, že žalovaná 1/ je v konaní pasívne vecne legitimovaná, pretože motorové vozidlo, ktorého prevádzkou bola spôsobená uvedená dopravná nehoda, bolo v čase dopravnej nehody poistené poistením zodpovednosti za škodu uzatvoreným u žalovanej 1/. Podľa právneho názoru súdu prvej inštancie treba za použitia eurokonformného výkladu ustanovení zákona č. 381/2001 Z. z. o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 381/2001 Z. z.“) považovať za škodu na zdraví v zmysle tohto zákona aj nemajetkovú ujmu spočívajúcu v zásahu do osobnostných práv pozostalých obetí dopravnej nehody.

1.3. Pri stanovení výšky náhrady nemajetkovej ujmy vychádzal súd prvej inštancie zo závažnosti vzniknutej ujmy, ako aj z okolností, za ktorých došlo k porušeniu práva. Zohľadniac všetky skutočnosti relevantné z hľadiska vzniku nemajetkovej ujmy, intenzity protiprávneho zásahu a jeho dopadov na chránené osobnostné práva, ako aj okolnosti, za ktorých došlo k neoprávnenému zásahu, považoval za primerané odškodnenie vo výške 25 000 eur v prípade žalobkyne 2/, ktorá prišla v prejednávanvej veci okrem manžela aj o syna, pričom sama bola účastná na dopravnej nehode spolu s ďalším synom, a 15 000 eur (v prípade žalobcov 1/ a 3/ až 5/), keď žalobkyňa 1/ prišla pri dopravnej nehode o syna a vnuka, ku ktorým mala blízky a vrelý vzťah. Žalobcovia v 3/ a 5/ rade sú synmi a bratmi obetí dopravnej nehody a berúc do úvahy druhý najbližší rodinný vzťah po manželskom vzťahu, bolo dôvodné im priznať náhradu nemajetkovej ujmy po 15 000 eur. Vo zvyšku žalobu zamietol ako neopodstatnenú.

2. Na odvolanie žalovaných Krajský súd v Prešove (ďalej len „odvolací súd“) rozsudkom z 25. septembra 2018 sp. zn. 17 Co 149/2017 rozsudok súdu prvej inštancie v spojení s opravným uznesením potvrdil okrem zamietavého výroku; žalobcom priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania proti žalovaným povinným spoločne a nerozdielne. V odôvodnení konštatoval, že rozhodnutie súdu prvej inštancie je správne a odvolací súd sa v celom rozsahu stotožnil s odôvodnením napadnutého rozhodnutia, preto rozsudok prvoinštančného súdu podľa § 387 ods. 1 a 2 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) ako správny potvrdil, poukazujúc na správne závery súdu prvej inštancie.

2.1. Aj podľa názoru odvolacieho súdu došlo v danom prípade nezavineným protiprávnym konaním zamestnanca žalovanej 2/ k neoprávnenému zásahu do práva žalobcov na súkromný a rodinný život (ktorí sú v danom prípade aktívne vecne legitimovaní), čím je daná zodpovednosť za vzniknutú nemajetkovú ujmu (§ 13 Občianskeho zákonníka) a povinnosť žalovanej 1/ (pasívne vecne legitimovanej) poskytnúť im náhradu zásahom spôsobenej nemajetkovej ujmy v zmysle § 15 ods. 1 v spojení s § 4 ods. 1 písm. a/ zákona č. 381/2001 Z. z. Odvolacie námietky žalovanej vyhodnotil ako nedôvodné, pričom odkázal na rozsudok Súdného dvora Európskej únie vo veci Haasová proti Petříkovi a Holingovej, sp. zn. C-22/12 (ďalej len „Rozsudok“), v zmysle ktorého povinné poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla má pokrývať aj náhradu nemajetkovej ujmy spôsobenej blízkym osobám obetí usmrtených pri dopravnej nehode, ak jej náhradu na základe zodpovednosti poisteného za škodu upravuje vnútroštátne právo uplatniteľné v spore vo veci samej. Eurokonformným výkladom pojmu „škoda na zdraví“ treba aj podľa presvedčenia odvolacieho súdu dospieť k záveru, že do obsahu tohto pojmu patrí tiež nemajetková ujma spôsobená pozostalým po obetiach dopravnej nehody.

2.2. Pokiaľ žalovaní namietali, že škoda bola spôsobená žalobcom nezavineným konaním zamestnanca žalovanej 2/, je potrebné uviesť, že zodpovednosť žalovanej 2/ je zodpovednosťou objektívnou ako prevádzateľa motorového vozidla, nezávisí od zavinenia dopravnej nehody; postačuje, že k škode, a teda nemajetkovej ujme, došlo v súvislosti s prevádzkou motorového vozidla. Táto objektívna zodpovednosť prevádzateľa motorového vozidla je zabezpečená povinným zmluvným poistením zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla, ktorá zodpovednosť prevádzateľa sa prenáša zmluvne medzi prevádzateľom a poisťovateľom priamo na poisťovateľa, u ktorého je možné si taktiež priamo uplatniť nárok, avšak je potrebné ho preukázať. V takom prípade zodpovednosť, resp. zavinenie prevádzateľa, nemá vplyv na plnenie podľa § 4 a 15 zákona č. 381/2001 Z. z.

2.3. V danom spore bola podľa názoru odvolacieho súdu nepochybne preukázaná zodpovednosť žalovanej 2/ (poistenej u žalovanej 1/) za neoprávnený zásah do práv na ochranu osobnosti žalobcov. Súd prvej inštancie pri určení výšky náhrady nemajetkovej ujmy správne prihliadol na závažnosť vzniknutej nemajetkovej ujmy, ako aj na okolnosti, za ktorých k neoprávnenému zásahu došlo. Závažnosť vzniknutej ujmy žalobcov a jej dôsledky mal riadne preukázané výsledkami vykonaného dokazovania. Smrťou ich blízkych príbuzných došlo k nenávratnej deštrukcii dovtedajších osobných a rodinných vzťahov.

2.4. Vzhľadom na intenzitu zásahu a jeho nenapraviteľné následky je morálne zadost'učinenie nepostačujúce, v dôsledku čoho žalobcom patrí náhrada nemajetkovej ujmy v peniazoch (§ 13 ods. 2 a 3 Občianskeho zákonníka). Podľa názoru odvolacieho súdu je výška tejto náhrady, ktorú žalobcom priznal súd prvej inštancie, primeraná všetkým relevantným okolnostiam, nie je paušalizovaná, nie je stanovená nad rámec bežného rozhodovania v obdobných nárokoch, prvoinštančný súd ju prísne individualizoval vo vzťahu ku každému zo žalobcov a zohľadnil všetky okolnosti prejednávanej veci a prípadu. Tu je potrebné prihliadnuť aj na to, že nárok v danom prípade vzhľadom na značnú psychickú bolesť, ktorá nastala u žalobcov, ktorí tvorili členov veľmi súdržnej rodiny s nebohými spoločne, je potrebné posúdiť extenzívnejšie ako bežnú náhradu nemajetkovej ujmy pri zásahu do ochrany osobnosti podľa § 11 Občianskeho zákonníka. Výška, ktorú stanovil súd prvej inštancie, predstavuje odčinenie útrap žalobcov peňažnou náhradou a má satisfakčný, ale aj preventívny charakter; vychádza zásadne z objektívnej zodpovednosti a nevyžaduje zavinenie. Skutočnosť, že k škode, resp. nemajetkovej ujme došlo bez priameho zavinenia vodiča motorového vozidla vzhľadom na to, že ide o náhradu nemajetkovej ujmy voči prevádzateľovi a poisťovni, nemá vplyv na výšku uplatňovaného nároku a priznaného plnenia.

2.5. Vzhľadom na všetky tieto okolnosti a na princíp proporcionality vychádzajúci z porovnania čiastok priznaných v iných konaniach s cieľom dosiahnuť relatívnu spravodlivosť k priznanej nemajetkovej ujme žalobcom, odvolací súd považuje rozhodnutie súdu prvej inštancie za správne, spravodlivé a za také, ktoré môže aspoň sčasti sanovať psychickú bolesť u žalobcov zo straty svojich najbližších príbuzných, s ktorými žili vo veľmi družnej, veľkej súdržnej rodine, vzájomne prepojenej emocionálne a ekonomicky.

3. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podala žalovaná 1/ (ďalej aj „dovolateľka“) dovolanie, prípustnosť ktorého vyvodzovala z § 421 ods. 1 písm. c/ CSP. Podľa jej názoru je rozhodovacia prax dovolacieho súdu rozdielna čo do riešenia otázky pasívnej vecnej legitímácie poisťovne v obdobných sporoch, ako aj otázky, či pojem škoda podľa zákona č. 381/2001 Z. z. zahŕňa aj nemajetkovú ujmu pozostalých po obetiach dopravnej nehody. Podľa názoru dovolateľky napadnutý rozsudok tieto otázky rieši nesprávne (§ 432 ods. 1 CSP). Súd vyvodil jej pasívnu vecnú legitímáciu z neprípustne rozširujúceho výkladu ustanovení zákona č. 381/2001 Z. z., pre ktorý nedáva Rozsudok žiadne opodstatnenie.

3.1. Z hľadiska právneho posúdenia veci mala byť rozhodujúca vnútroštátna úprava zodpovednosti v zmysle uvedeného zákona, z ktorého vyplýva (iba) to, že poisťovňa je povinná nahradiť poškodenému materiálnu škodu (nie aj nemajetkovú ujmu). Dodala, že povinnosť eurokonformného výkladu je v uvedenom prípade obmedzená všeobecnými zásadami práva, najmä právnou istotou a zákazom retroaktivity, a nemôže slúžiť ako základ pre výklad contra legem vnútroštátneho práva. Odvolací súd interpretoval ustanovenia tohto zákona spôsobom, ktorý sa prieči právnym záverom vyjadreným už skôr Najvyšším súdom Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“) v rozhodnutiach sp. zn. 4 Cdo 168/2009, 3 Cdo 176/2012, 3 Cdo 301/2012 a 8 Cdo 219/2016. Podľa žalovanej nie je ani po vydaní Rozsudku dôvod na zmenu výkladu ustanovení zákona č. 381/2001 Z. z. Skutočnosť, že najvyšší súd v inom rozhodnutí (6 MCdo 1/2016) dospel k opačným právnym záverom, znamená, že rozhodovacia prax dovolacieho súdu je rozdielna. Prípustnosť jej dovolania preto vyplýva z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. c/ CSP.

3.2. Podľa presvedčenia žalovanej 1/ je jej dovolanie dôvodné preto, lebo rozsudok odvolacieho súdu spočíva na nesprávnych právnych záveroch, a to nielen z hľadiska ustálenia pasívnej vecnej legitímácie, vzniku nároku na náhradu nemajetkovej ujmy, ale tiež z hľadiska záverov o príčinnej súvislosti medzi poistnou udalosťou a vznikom nemateriálnej ujmy žalobcov. Zastáva názor, že právne závery odvolacieho súdu, na ktorých spočíva jeho rozsudok, sa priečia záverom vyjadreným v judikátoch R 7/1979, R 61/2008, ako aj viacerých rozhodnutiach najvyššieho súdu, v zmysle ktorých príčinná súvislosť medzi poškodením zdravia a protiprávnym konaním nie je daná, ak poškodenie zdravia spočíva

v udalosti, ktorá je už sama o sebe následkom protiprávneho konania (o taký prípad ide aj vtedy, keď poškodenie zdravia fyzickej osoby je výsledkom reakcie na smrteľný úraz jej blízkej osoby). Tento princíp je premietnutý priamo do § 5 ods. 1 písm. h/ zákona č. 381/2001 Z. z., podľa ktorého poisťiteľ nenahradí za poisteného škodu, ak ide o zodpovednosť za škodu, ktorej vznik nie je v príčinnej súvislosti s poistnou udalosťou. Z týchto dôvodov žalovaná 1/ navrhla, aby najvyšší súd dovolaním napadnutý rozsudok zmenil tak, že žalobu proti nej zamietne.

4. Žalobcovia vo vyjadrení k dovolaniu odmietli tvrdenia dovolateľky, uvádzané v dovolaní, ako nepreukázané a účelové, s cieľom vyhnúť sa splneniu povinností voči žalobcom, uložených súdom prvej inštancie a v celom rozsahu potvrdených odvolacím súdom. Vo vzťahu k rozhodnutiu najvyššieho súdu sp. zn. 3 Cdo 301/2012 poukázali na rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 6 MCdo 1/2016, 5 Cdo 95/2017, ktorými bol prekonaný právny názor na riešenie otázky pasívnej vecnej legitímácie žalovanej 1/ uvedený v rozhodnutiach najvyššieho súdu sp. zn. 4 Cdo 168/2009 a sp. zn. 3 Cdo 301/2012. Poukázali aj na rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 1 Cdo 156/2017, 5 Cdo 178/2018 a 7 Cdo 154/2018, v zmysle ktorých predmetom poistného krytia z povinného poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla sú aj nároky pozostalých na náhradu nemajetkovej ujmy za zásah do ich osobnostných práv, ako i na rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. III. ÚS 666/2016, z ktorého vyplýva nevyhnutnosť slovenských súdov prihliadať na vôľu úniového zákonodarcu a v súvislosti s tým prijať aj európske chápanie pojmu škoda, ktorá má zahŕňať aj nemajetkovú ujmu.

4.1. V súvislosti s námietkou danosti príčinnej súvislosti medzi poškodením zdravia a protiprávnym konaním a poukázaním žalovanej 1/ na rozsudok najvyššieho súdu sp. zn. 2 Cdo 73/2006 žalobcovia uviedli, že si v tomto konaní neuplatňujú nároky na náhradu škody na zdraví vyvolanej úmrtím blízkej osoby. Domáhajú sa nárokov za zásah do ich osobnostných práv, za trvalé obmedzenie ich súkromného a rodinného života. Priamym dôsledkom protiprávneho konania je trvalé pretrhnutie rodinných väzieb a vzťahov, za čo im v zmysle uvedeného prináleží náhrada za nemajetkovú ujmu. Navrhli, aby dovolací súd dovolanie žalovanej ako nedôvodné zamietol a priznal im náhradu trov dovolacieho konania.

5. Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), skúmal bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP), či sú dané procesné predpoklady pre uskutočnenie meritórneho dovolacieho prieskumu a dospel k záveru, že dovolanie treba odmietnuť (§ 447 písm. c/ CSP).

6. Najvyšší súd opakovane vyjadril záver, v zmysle ktorého právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšieho stupňa, sa v civilnom sporovom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých môže súd konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania, vrátane dovolacieho konania (1 Cdo 6/2014, 3 Cdo 357/2015, 4 Cdo 1176/2015, 5 Cdo 255/2014, 8 Cdo 400/2015). Otázka posúdenia, či sú alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu.

7. O všetkých mimoriadnych opravných prostriedkoch platí, že narušenie princípu právnej istoty strán, ktorých právna vec bola právoplatne skončená (meritórnym rozhodnutím predstavujúcim res iudicata), musí byť vyvážené sprísnenými podmienkami prípustnosti. Právnu úpravu dovolania a dovolacieho konania, ktorá stanovuje podmienky, za ktorých môže byť výnimočne prelomená záväznosť už právoplatného rozhodnutia, nemožno interpretovať rozširujúco; namiesto je tu skôr reštriktívny výklad (3 Cdo 319/2013, 1 Cdo 348/2013, 3 Cdo 357/2016, 3 ECdo 154/2013, 3 Cdo 208/2014).

8. Ak by najvyšší súd bez ohľadu na prípadnú neprípustnosť dovolania pristúpil k posúdeniu vecnej správnosti rozhodnutia odvolacieho súdu a na tom základe ho prípadne zrušil, porušil by základné právo na súdnu ochranu toho, kto stojí na opačnej procesnej strane [porovnaj rozhodnutie Ústavného súdu

Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) sp. zn. II. ÚS 172/03].

9. Naznačenej mimoriadnej povahe dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

10. Podľa § 421 ods. 1 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, b) ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

11. Dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

12. K posúdeniu dôvodnosti dovolania (či dovolateľom napadnuté rozhodnutie skutočne spočíva na nesprávnom právnom posúdení) môže dovolací súd pristúpiť len po prijatí záveru o prípustnosti dovolania. Právna úprava odvolacieho konania obsiahnutá v CSP (podobne ako predchádzajúca právna úprava, pozn.) dôsledne odlišuje prípustnosť a dôvodnosť dovolania.

13. V neposlednom rade dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP). V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom.

14. Žalovaná 1/ v dovolaní uviedla, že prípustnosť jej dovolania vyplýva z § 421 ods. 1 písm. c/ CSP. Podľa tohto ustanovenia je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá je dovolacím súdom riešená rozdielne.

15. Z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle § 421 ods. 1 písm. c/ CSP je relevantná právna otázka, ktorá už bola dovolacím súdom riešená, pri jej riešení ale nedošlo k ustáleniu rozhodovacej praxe odvolacieho súdu preto, lebo jeho jednotlivé senáty naďalej zastávajú odlišné (rozdielne) právne názory, čo sa prejavuje v ich pretrvávajúcom rozdielnom rozhodovaní.

16. V danom prípade žalovaná 1/ v dovolaní zákonu zodpovedajúcim spôsobom zadefinovala relevantnú právnu otázku a/ či je poisťovňa pasívne vecne legitimovaná v sporoch o náhradu nemajetkovej ujmy spôsobenej pozostalým po obetiach dopravnej nehody spôsobenej poisteným vozidlom, b/ či v zmysle zákona č. 381/2001 Z. z. treba pod pojmom škoda rozumieť tiež nemajetkovú ujmu spôsobenú pozostalým po obetiach dopravnej nehody. Vzhľadom na to, že právne účinky dovolania nastávajú podaním tohto mimoriadneho opravného prostriedku, bolo potrebné prípustnosť jej dovolania posudzovať podľa stavu v čase jeho podania, to znamená k 7. januáru 2019.

17. Je pravdou, že najvyšší súd v uznesení sp. zn. 4 Cdo 168/2009 dospel k záveru, že povinnosť poisťovne na plnenie z povinného zmluvného poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla sa nevzťahuje na náhradu nemajetkovej ujmy v zmysle § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka. Rozhodnutie sp. zn. 3 Cdo 301/2012 založil najvyšší súd tiež (o. i.) na závere o nedostatku pasívnej legítimácie poisťovne v zmysle § 4 ods. 2 písm. a/ zákona č. 381/2001 Z. z. Na totožných záveroch spočívalo aj jeho rozhodnutie sp. zn. 8 Cdo 219/2016, v ktorom zotrval na tom, že povinné zmluvné poistenie upravené zákonom č. 381/2001 Z. z. nekryje ujmu spôsobenú zásahom do osobnostných práv pozostalých po obeti dopravnej nehody. Na druhej strane je však tiež pravdou, že

najvyšší súd v rozhodnutí sp. zn. 6 MCdo 1/2016 pri riešení predmetných otázok zaujal opačné právne závery. Niet pochyb, že rozhodovacia prax dovolacieho súdu „bola“ v istom časovom rozmedzí rozdielna. Tento stav už však nepretrvával v čase, v ktorom žalovaná 1/ podala dovolanie.

18. V zmysle záverov rokovania občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu konaného 9. októbra 2018, ktoré vyústilo do prijatia judikátu R 61/2018, „škodou pre účely zákona č. 381/2001 Z. z. je aj nemajetková ujma spočívajúca v zásahu do osobnostných práv pozostalých obete dopravnej nehody spôsobenej prevádzkou motorového vozidla. V spore o náhradu takejto ujmy je poisťovňa pasívne legitimovaná“. Závermi tohto rokovania občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu bolo dosiahnuté názorové zjednotenie dovolacích senátov v predmetnej problematike, čím zároveň došlo k ustáleniu rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Možno preto uzavrieť, že o žalovanou 1/ nastolených dovolacích otázkach „bolo“ síce senátmi dovolacieho súdu pôvodne rozhodované rozdielne, avšak v čase podania jej dovolania už neplatilo, že tieto otázky „sú“ riešené rozdielne. Prípustnosť jej dovolania preto z § 421 ods. 1 písm. c/ CSP nemožno vyvodíť.

19. Dovolací súd v súvislosti s vyššie uvedeným poukazuje na to, že žalovaná 1/ už podala dovolania vo viacerých skutkovo a právne obdobných sporoch. Z obsahu skorších rozhodnutí najvyššieho súdu (2 Cdo 41/2018, 2 Cdo 52/2018, 2 Cdo 131/2018, 3 Cdo 24/2018, 4 Cdo 91/2018, 6 Cdo 207/2017, 6 Cdo 226/2017) mala možnosť oboznámiť sa s tým, že dovolací súd právne otázky (týkajúce sa všetkých ňou uvedených okruhov), ktoré nastolila aj v tomto prípade, posudzuje už jednotne, v súlade s právnymi závermi, na ktorých spočíva judikát R 61/2018.

20. Žalovaná 1/ v dovolaní uviedla, že v danom prípade nebolo možné priznať náhradu nemajetkovej ujmy tiež preto, lebo nebol daný vzťah príčinnej súvislosti medzi škodou (nemajetkovou ujmovou) a právne relevantnou škodovou udalosťou. Treba uviesť, že záver súdu o (ne)existencii príčinnej súvislosti nie je však založený na aplikácii právnych noriem na zistený skutkový stav; spočíva na vyhodnotení skutkových podkladov, ku ktorým dospel súd v rámci dokazovania. Výsledkom tejto činnosti súdu nie sú závery právne, ale skutkové závery. Právnou otázkou tu je iba vymedzenie tých právnych skutočností, medzi ktorými treba zisťovať vzťah príčinnej súvislosti.

21. Len pre prípad, že žalovaná 1/ svojou dovolacou argumentáciou, ktorá sa týka príčinnej súvislosti, mala na mysli odklon odvolacieho súdu (§ 421 ods. 1 písm. a/ CSP), od právnych záverov, na ktorých spočíva rozhodnutie publikované v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod R 61/2008, dovolací súd poukazuje na skutkovú a právnu odlišnosť prípadu, na ktorý sa vzťahoval tento judikát, a preskúmaného prípadu. Predmetný judikát, v zmysle ktorého príčinná súvislosť medzi poškodením zdravia žalobcov a protiprávnym konaním žalovaného nie je daná, ak poškodenie zdravia spočíva v udalosti, ktorá je už sama následkom protiprávneho konania žalovaného, sa týkal prípadu, v ktorom žalobcovia odvodzovali svoj nárok na náhradu nemajetkovej ujmy, ktorú utrpeli tým, že sa dozvedeli o smrteľnom úraze ich syna. V danom prípade ale žalobcovia uplatňujú nárok na odškodnenie z oveľa širších hľadísk - skutkový podklad žaloby nevzťahuje len na moment, v ktorom sa dozvedeli o smrti im blízkej osoby (manžela a otca); opodstatnenosť žaloby vyvodzujú zo zásahu do širokej škály osobnostných práv, najmä práva na rodinný život a osobitne práva na súkromie, ktoré zahŕňa aj právo fyzickej osoby vytvárať a udržiavať vzťahy s inými ľudskými bytosťami najmä v oblasti citovej tak, aby sa fyzická osoba mohla v budúcnosti rozvíjať a naplňovať vlastnú osobnosť. O žalovanou 1/ (prípadne) tvrdený odklon nejde aj preto, lebo rozhodnutia najvyššieho súdu uvedené vyššie (viď bod 19. tohto uznesenia dovolacieho súdu) sa stali súčasťou „ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu“, od ktorej sa odvolací súd neodklonil.

22. Dovolací súd na záver pripomína, že Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) už riešil otázku ústavnoprávnych aspektov právnych úvah senátov najvyššieho súdu, ktoré boli vyjadrené (aj) v judikáte R 61/2018. V uznesení z 20. augusta 2019 sp. zn. I. ÚS 310/2019 v skutkovo a právne obdobnej veci týkajúcej sa (inej) sporiteľne odmietol jej sťažnosť ako zjavne neopodstatnenú. V súvislosti s právnou otázkou (ne)možnosti eurokonformného výkladu nemajetkovej ujmy podľa zákona č. 381/2001 Z. z., ktorú nastolila v sťažnosti, odkázal na odôvodnenie nálezu sp. zn. II. ÚS 695/2017, v

ktorom sa touto otázkou podrobne zaoberal, pričom dospel k záveru, že aplikáciu práva Európskej únie všeobecným súdom v obdobných prípadoch nemožno považovať za aplikáciu *contra legem*. Výklad pojmu „škoda na zdraví“ v zmysle zákona č. 381/2001 Z. z. nesmie byť totiž popretím ústavného princípu, podľa ktorého majú byť vnútroštátne právne predpisy interpretované v súlade s princípmi európskej spolupráce a integrácie. Ústavný súd tiež konštatoval, že prísne formalistické odlíšenie „nemateriálnej ujmy“ spočívajúcej v zásahu do osobnostných práv v dôsledku smrti blízkej osoby od škody v materiálnom zmysle podporené prípadným systematickým zaradením ustanovení vnútroštátneho práva, ktoré regulujú ochranu osobnosti (na jednej strane) a náhradu škody (na druhej strane), nezodpovedá autonómnemu charakteru zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel, ako to zdôraznil aj Rozsudok. Dodal, že najvyšším súdom prijatý judikát R 61/2018 je výsledkom ustálenia právneho názoru najvyššej súdnej inštalácie všeobecného súdnictva na otázku pasívnej vecnej legitímácie poisťovne v sporoch o náhradu nemajetkovej ujmy spôsobenej prevádzkou motorového vozidla. Tento názor najvyššieho súdu predstavuje judikatórny smer, síce formálne nezáväzný, avšak nie bez normatívneho významu pre ďalšiu rozhodovaciu činnosť všeobecných súdov (vrátane najvyššieho súdu). K námietke sťažovateľky o porušení právnej istoty a zákazu retroaktivity ústavný súd v predmetnom uznesení uviedol, že judikatúra je právom v materiálnom zmysle, čo so sebou prináša aj povinnosť súdov svoju judikatúru meniť spôsobom, ktorý nenarušuje oprávnené očakávania adresátov právnych noriem. Zasadou vo všetkých štátoch s kontinentálnym právnym systémom práva je aplikácia novej sudcom vytvorenej normy na všetky aktuálne pred súdmi prebiehajúce kauzy (incidentná retrospektíva). V súlade s touto zásadou sa nový právny názor aplikuje do minulosti (retrospektívne). Vychádza sa z prevažujúceho prístupu, že súd netvorí právo, iba ho nachádza. Nepripúšťa sa, aby sa na právne vzťahy z minulosti aplikovali mylné právne názory. Zmena judikatúry sa deje s presvedčením, že predchádzajúca judikatúra bola nesprávnou interpretáciou práva. Zmena judikatúry je v tomto ohľade len opravou omylu vo výklade práva. Z tohto dôvodu nie je správny názor, že zmena judikatúry pôsobí retroaktívne. Ústavný súd na tomto základe uzavrel, že pokiaľ súdy dospeli k názoru o možnosti extenzívneho výkladu pojmu „škoda na zdraví“ podľa § 4 ods. 2 zákona č. 381/2001 Z. z., čo bolo pre posúdenie pasívnej vecnej legitímácie sťažovateľky (poisťovne) v spore rozhodujúce, nejde o právny názor ústavne neudržateľný (obdobne III. ÚS 610/2017 a II. ÚS 847/2016) (3 Cdo 174/2019).

23. Podľa § 447 CSP dovolací súd odmietne dovolanie, ak a/ bolo podané oneskorene, b/ bolo podané neoprávnenou osobou, c/ smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je dovolanie prípustné, d/ nemá náležitosti podľa § 428, e/ neboli splnené podmienky podľa § 429 alebo f/ nie je odôvodnené prípustnými dovolacími dôvodmi alebo ak dovolacie dôvody nie sú vymedzené spôsobom uvedeným v § 431 až § 435.

24. Z vyššie uvedených dôvodov najvyšší súd dovolanie žalovanej 1/ odmietol podľa § 447 písm. c/ CSP.

25. Najvyšší súd z obsahu spisu tiež zistil, že žalovaná 2/ po podaní dovolania bola na základe uznesenia Okresného súdu Žilina sp. zn. 43 CbR 18/2017 z 13. novembra 2018 podľa § 68 ods. 9 Obchodného zákonníka zrušená bez likvidácie a dňom 24. apríla 2019 bola vymazaná z obchodného registra.

25.1. Najvyšší súd preto s poukazom na ustanovenia § 438 ods. 1, § 161 ods. 1, § 61 a § 64 CSP dovolacie konanie voči žalovanej 2/ zastavil, keďže žalovaná 2/ zanikla bez právneho nástupcu.

26. Rozhodnutie o nároku na náhradu trov dovolacieho konania najvyšší súd neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

27. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

## **Poučenie:**

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.